

قانون مجازات اسلامی مبحث چهارم در تعزیرات

مصوب ۱۳۶۲،۰۵،۱۸

ماده ۱ - هر کس با دول خارجی یا مأمورین آنها برای عداوت و جنگ با دولت جمهوری اسلامی ایران اسباب چینی کند یا در اسباب چینی داخل شود که عادتاً منجر به جنگ با دولت جمهوری اسلامی ایران میگردد، محارب محسوب میشود. اما اگر اسباب چینی بصورتی باشد که عادتاً منجر به جنگ نشود ولی سبب زیان دولت جمهوری اسلامی ایران گردد، بعنوان تعزیر از یک تا ده سال زندان محکوم میشود.

ماده ۲ - هر کس وسایل ورود دشمنان مملکت را به داخل خاک ایران یا متصرفات آن فراهم کند، و با آنها همکاری نماید یا آنکه شهر یا قلعه یا استحکامات یا سربازخانه یا مواضع نظامی یا بندر یا مخزن یا قورخانه یا کشتی یا هواپیما و مانند آنها را که متعلق به دولت باشد، بتصرف دشمن بدهد یا درآورد یا اینکه برای دشمن مملکت قشون یا امداد نقدی یا جنسی یا مهمات یا اسلحه یا موجبات موفقیت دشمن را اعم از اسباب بری یا بحری یا هوایی برای استعمال در داخله مملکت فراهم کند و یا هر نحوه حيله و دسيسه برای همراهی با دشمن نماید، محارب محسوب میشود.

ماده ۳ - هر گاه کسی با تبعه دولتی که طرف خصومت با دولت جمهوری اسلامی ایران است مکاتبه یا مخابره بنماید و آن مکاتبه یا مخابره متضمن هیچیک از جنایات مذکور در ماده ۲ نبوده باشد ولی میدانند برای دشمن متضمن تعلیمات و فوایدی است که برای امور نظامی یا سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران مضر است، جزای او از یک الی پنج سال حبس است.

ماده ۴ - هر یک از مستخدمین ادارات یا مأمورین دولتی یا سایر اشخاصی که بمناسبت مأموریت یا جهت رسمی دیگری از اسرار مذاکرات یا مراسلات سری دولت یا تصمیمات دولت راجع به امور نظامی از قبیل حرکت قشون دولتی مطلع شود و اسرار مزبور را بدون اجازه دولت عمداً به مأمورین دولت متخاصم بلاواسطه یا مع الواسطه ابراز نماید در حکم محارب است و در صورتی که به دولت غیر متخاصم بدهد به حبس از سه سال تا ده سال محکوم میشود.

ماده ۵ - هر کس که بر حسب وظایف رسمی خود، مأمور به حفظ نقشه‌ها از قبیل نقشه و کروکی استحکامات یا اسلحه‌خانه و انبار مهمات یا بنادر ویا اسکله‌های دولتی یا پایگاهها و سربازخانه‌ها یا نقشه حرکات جنگی بوده و آنها را کلاً یا بعضاً بلاواسطه یا مع الواسطه به دولت متخاصم تسلیم نماید در حکم محارب است و اگر به دولت غیر متخاصم بدهد به حبس از دو سال تا شش سال محکوم خواهد شد.

ماده ۶ - هر کس در حال جنگ بقصد کمک به دشمن جاسوسان یا سربازان دولت خصم را که مأمور تفتیش بوده‌اند شناخته و مخفی نماید یا سبب اخفای آنان بشود در حکم محارب است و در صورتی که جاسوس اجنبی را شناخته و مخفی نماید یا سبب اخفای او شود ولی در حال جنگ یا بقصد کمک به دشمن نباشد به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.

ماده ۷ - هر کس که نقشه‌ها یا اسراری را که راجع به سیاست داخلی یا خارجی مملکت است بهر نحو به کسی که صلاحیت اطلاع بر آن را ندارد بدهد یا آنها را بنحوی از نقشه‌ها یا اسرار مزبور مطلع سازد یا بطور کلی مرتکب عملی شود که متضمن قسمتی از جاسوسی باشد نظر به کیفیات جرم به یک تا ده سال حبس محکوم خواهد شد.

ماده ۸ - مجازات مقرر در ماده قبل شامل کسانی نیز خواهد شد که جرم جاسوسی را بِنفع یک دولت بیگانه و به ضرر دولت بیگانه دیگر در خاک ایران مرتکب شوند.

ماده ۹ - هر کسی که بقصد سرعت یا برداشتن نقشه یا کسب اطلاع از اسرار سیاسی یا نظامی خواه علناً خواه متنکراً به مواضع مربوط داخل شود و همچنین اشخاصی که بدون اجازه مأمورین نظامی در حال نقشه برداری یا عکس‌اندازی از قلاع نظامی دستگیر شوند محکوم به شش ماه الی شش سال حبس خواهند بود.

در جرائم بر ضد امنیت داخلی مملکت

ماده ۱۰ - هر کس مردم را بقصد بر هم زدن امنیت بجنگ و کشتار با یکدیگر اغوا و تحریک کند که موجب قتل ولو در بعضی از نواحی گردد، یا باعث نهب و غارت شود، در حکم محارب است.

ماده ۱۱ - هر گاه ثابت شود که گروهی در خفا برای بر هم زدن امنیت کشور دسته بندی و سازماندهی نموده و تصمیم گرفته‌اند ولی قصد براندازی نداشته باشند، به حبس از یکسال تا ده سال محکوم خواهند شد.

ماده ۱۲ - هر کس عمداً و با قصد سوء و خیانت انبار مهمات و اسلحه یا کشتی و هواپیما و امثال آنها یا مواضع و مراکز مهم نظامی و دولتی یا مراکز محتوی اسناد یا دفاتر دولتی را بسوزاند یا خراب نماید، در صورتی که بقصد براندازی حکومت و فساد باشد در حکم محارب است و در غیر اینصورت به حبس از سه تا پانزده سال محکوم میشود و اگر مالی از اموال دولتی را غیر از آنچه که فوقاً ذکر شده است، بسوزاند یا خراب نماید محکوم به سه تا ده سال حبس خواهد شد.

تبصره - در جمیع صور علاوه بر مجازاتهای مقرر ممتخلف محکوم به پرداخت خسارت وارده نیز میباشد.

ماده ۱۳ - هر کس داخل دستجات مفسدین بوده بدون اینکه در آن دستجات ریاست یا شغلی داشته باشد به مجرد اخطار مقامات مسئول یا قبل از آن دستجات مزبور خارج شود و یا اینکه بعد از اخطار حکومت در خارج از محل اجتماع مفسدین بدون مقاومت تسلیم شود مجازات مفسدین را نخواهد داشت و اگر شخصاً مرتکب جرم دیگری شده باشد، فقط مجازات آن جرم به او داده میشود.

در سوء قصد و توهین به مقامات سیاسی

ماده ۱۴ - هر کس با نیت فساد و مقابله با حکومت، به جان رهبر یا رئیس جمهور سوء قصد نماید و پس از شروع به علی که خارج از اداره مرتکب است، بلااثر بماند، در حکم محارب است.

ماده ۱۵ - هر کس علناً نسبت به رئیس مملکت خارجی یا نماینده سیاسی یک مملکت خارجی در ایران توهین نماید به سه ماه تا دو سال حبس محکوم خواهد شد مشروط به این که در آن مملکت نیز در موارد مذکور نسبت به ایران معامله متقابل بشود. در مورد این فقره تعقیب منوط به تقاضای دولت خارجی یا نماینده سیاسی است و در صورت استرداد تقاضا تعقیب جزائی نیز موقوف خواهد شد.

جرایم بر ضد آسایش عمومی سکه قلب

ماده ۱۶ - هر کس شبیه هر نوع مسکوک طلا یا نقره داخله یا خارج از قبیل سکه بهار آزادی، سکه‌های حکومتی قبلی ایران، لیره، دلار و نظائر آن را که مورد معامله واقع میشود، بسازد یا عالماً، عمداً داخل مملکت نماید یا ترویج سکه قلب نماید، به حبس از سه تا ده سال محکوم میشود.

ماده ۱۷ - هر کس به قصد استفاده نامشروع به هر وسیله از قبیل تراشیدن، بریدن و نظائر آن از مقدار طلا یا نقره مسکوکات ایرانی یا خارجی بکاهد و نیز هر کس عالماً، عمداً در ترویج این قبیل مسکوکات شرکت و یا آن را داخل کشور نماید، به حبس از یک تا سه سال محکوم میشود و اموالی که از این طریق تحصیل نموده به نفع دولت ضبط خواهد شد.

ماده ۱۸ - هر کس شبیه مسکوکات رایج داخلی یا خارجی غیر از طلا و نقره را بسازد یا عالماً عمداً در ترویج آنها شرکت و یا داخل مملکت نماید به حبس از یک سال تا سه سال محکوم میشود و اموالی که از این طریق بدست آورده بنفع دولت ضبط خواهد شد.

ماده ۱۹ - هر گاه اشخاصی که مرتکب جرائم مذکور در مواد ۴۸ و ۴۹ میشوند قبل از کشف قضیه مأمورین تعقیب را از ارتکاب جرم مطلع نموده یا در ضمن تعقیب بواسطه اقرار خود موجبات تسهیل تعقیب سایرین را فراهم آورند و یا مأمورین دولت را بنحو مؤثری در کشف جرم کمک و راهنمایی کنند، بنا بر پیشنهاد دادستان مربوط از مجازات او تخفیف یا از مجازات معاف خواهند شد.

در جعل و تزویر

ماده ۲۰ - جعل و تزویر عبارتست از:

ساختن نوشته یا سند یا چیز دیگری بر خلاف حقیقت یا ساختن مهر یا امضای اشخاص رسمی یا غیر رسمی یا به قصد تقلب خراشیدن یا تراشیدن یا قلم بردن یا الحاق یا محو یا اثبات یا سیاه کردن یا تقدیم یا تأخیر تاریخ سند نسبت به تاریخ حقیقی یا الصاق متقلبانه نوشته‌ای بنوشته دیگری یا بکار بردن مهر دیگری بدون اجازه صاحب آن و نظائر آن.

ماده ۲۱ - هر کس یکی از اشیاء ذیل را جعل کند اعم از اینکه بالمباشره باشد یا به واسطه یا با علم به جعل یا تزویر استعمال کند یا داخل مملکت نماید علاوه بر جبران خسارات وارده به حبس از یک تا ده سال محکوم خواهد شد و اشیاء مزبور از این قرار است:

۱ - امضاء یا مهر یا فرمان یا دستخط رهبر.

۲ - امضاء یا مهر یا دستخط رئیس جمهور.

- ۳ - احکام رئیس مجلس شورای اسلامی یا رئیس دولت یا وزراء یا مهر و امضای آنان.
- ۴ - مهر ریاست جمهوری یا مجلس شورای اسلامی یا نخست‌وزیری یا شورایی عالی قضائی.
- ۵ - مهر یا امضاء نمایندگان مجلس شورای اسلامی از حیث مقام رسمی آنان.
- ۶ - مهر یا امضاء یکی از رؤسا یا کارمندان و مسئولین دولتی از حیث مقام رسمی ایشان.
- ۷ - مهر یا علامت یکی از ادارات دولتی یا نهادهای قانونی.
- ۸ - اسناد یا حوالجات صادره از خزانه دولتی.
- ۹ - منگنه یا علامتی که برای تعیین عیار طلا یا نقره بکار میرود.
- ۱۰ - اسکناس رایج داخلی یا خارجی (به شرط معامله متقابل) یا اسناد بانکی نظیر براتهای قبول شده از طرف بانکها یا چکهای صادره از طرف بانکها و سایر اسناد تعهدآور بانکی.
- ماده ۲۲ -** هر کس مهر یا منگنه یا علامت یکی از ادارات اجتماعی مانند شهرداریها یا شرکتهایی که مطابق قانون تشکیل شده است، یا یکی از تجارتخانه‌ها را جعل کند یا با علم به جعل استعمال نماید علاوه بر جبران خسارات وارده به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.
- ماده ۲۳ -** هر کس مهر یا تمبر یا علامت ادارات یا شرکتهای یا تجارتخانه‌های مذکور در ماده قبل را بر خلاف ترتیب بدست آورده و بطریقی که به حقوق و منافع آنها ضرر وارد آورد استعمال کرده یا سبب استعمال آن گردد علاوه بر جبران خسارات وارده جزای او از دو ماه تا دو سال حبس خواهد بود.
- ماده ۲۴ -** اشخاصی مرتکب جرائم مذکور در مواد سابقه شده‌اند هر گاه قبل از تعقیب به دولت اطلاع دهند و سایر مرتکبین را در صورت بودن معرفی کنند یا بعد از تعقیب وسایل دستگیری آنها را فراهم نمایند از مجازات معاف خواهند گردید.
- ماده ۲۵ -** هر یک از کارمندان و مسئولان دولتی که در حین اجرای وظیفه خود در احکام و تقریرات و نوشتجات و اسناد و سجلات و دفاتر و غیر آنها از نوشتجات و اوراق رسمی تزویر کند اعم از اینکه امضاء یا مهری را ساخته یا امضاء یا مهر یا خطوط را تحریف کرده یا کلمه‌ای الحاق کند، یا اسامی اشخاص را تغییر دهد علاوه بر مجازاتهای اداری و جبران خسارات وارده محکوم به حبس از یک الی پنج سال خواهد بود.
- ماده ۲۶ -** اشخاصی که کارمند یا مسئول دولتی نیستند، هر گاه مرتکب یکی از جرائم مذکور در ماده قبل شوند علاوه بر جبران خسارات وارده مجازات آنها حبس از شش ماه تا سه سال خواهد بود.
- ماده ۲۷ -** هر یک از مستخدمین و کارکنان ادارات و محاکم دادگستری که در تحریر نوشتجات و قراردادهای راجعه به وظایفشان مرتکب جعل و تزویر شوند، اعم از اینکه موضوع یا مضمون آنها تغییر دهند یا گفته و نوشته یکی از مقامات رسمی یا تقریرات یکی از طرفین را تحریف کنند یا امر باطلی را صحیح یا صحیحی را باطل یا چیزی را که بدان اقرار نشده است اقرار جلوه دهند علاوه بر مجازاتهای اداری و جبران خسارات وارده، محکوم به حبس از یک الی ده سال خواهند شد.
- ماده ۲۸ -** هر کس اوراق مجعول مذکور در مواد ۱۶ و ۱۸ را با علم به جعل و تزویر مورد استفاده قرار دهد علاوه بر جبران خسارات وارده محکوم به حبس از شش ماه الی سه سال خواهد شد.
- ماده ۲۹ -** هر کس به یکی از طرق مذکور در اسناد یا نوشتجات غیر رسمی جعل یا تزویر کند یا با علم به تزویر مورد استفاده قرار دهد، علاوه بر جبران خسارات وارده تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم میشود.
- ماده ۳۰ -** هر کس شخصاً یا به توسط دیگری برای معافیت خود یا شخص دیگر از خدمت دولت یا برای تقدیم به دادگاه تصدیقنامه به اسم طبیب یا جراح جعل کند، به حبس از شش ماه تا یکسال محکوم خواهد شد.
- ماده ۳۱ -** طبیب یا جراح هر گاه تصدیقنامه بر خلاف واقع درباره شخصی برای معافیت از خدمت در ادارات رسمی یا نظام وظیفه یا برای تقدیم به محاکم بدهد به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم خواهد شد.
- ماده ۳۲ -** برای سایر تصدیقنامه‌های خلاف واقع که موجب ضرر شخص ثالثی بوده یا آنکه خسارات بر خزانه دولت وارد آورد، علاوه بر پرداخت خسارات وارده تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم میشود.
- در محو یا شکستن مهر و سرقت نوشتجات از اماکن دولتی**

ماده ۳۳ - هر گاه محلی یا چیزی بر حسب امر مقامات صالحه رسمی مهر شده باشد و کسی عمداً مهر مزبور را بشکند یا محو نماید مرتکب به حبس از سه ماه تا دو سال محکوم خواهد شد. در صورتی که مستحفظ مرتکب شده باشد بحبس از یک سال تا دو سال محکوم میشود و اگر ارتکاب بواسطه اهماًل مستحفظ واقع گردد به حداکثر تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم میشود.

ماده ۳۴ - هر گاه بعضی یا کل نوشتجات یا اسناد یا اوراق یا دفاتر یا مطالبی که در دفاتر ثبت و ضبط دولتی مندرج یا در اماکن دولتی محفوظ یا نزد اشخاصی که رسماً مأمور حفظ آنها هستند سپرده شده، ربه یا تخریب یا معدوم شود دفتردار و مباشر ثبت و ضبط اسناد مذکوره و سایر اشخاصی که بواسطه اهماًل آنها جرم مذکور وقوع یافته، به حبس از شش ماه الی دو سال محکوم خواهند شد.

ماده ۳۵ - مرتکبین هر یک از انواع و اقسام جرم‌های مشروح در ماده فوق محکوم به حبس از سه الی شش سال خواهند گردید و اگر خود امانت دار یا مستحفظ مرتکب یکی از جنایات فوق‌الذکر شود محکوم به سه الی ده سال حبس خواهد شد.

ماده ۳۶ - در صورتی که مرتکب عمناً مهر را محو نموده یا بشکند یا نوشتجات و اسناد را بریاید یا معدوم کند حسب مورد محکوم به حداکثر مجازاتهای مقرر در مواد قبل خواهد شد و این مجازات مانع از اجرای مجازات جرائمی که از قهر و تشدد حاصل شده نخواهد بود.

در فرار محبوسین قانونی و اخفاء مقصرین

ماده ۳۷ - محبوسی که از محبس فرار نموده برای همین اقدام محکوم به ۷۴ ضربه شلاق میشود. و اگر برای فرار درب محبس را شکسته یا محبس را خراب کرده یا اعمال قوه نموده ضعف مجازات مزبور دربار او مجری خواهد شد.

ماده ۳۸ - هر گاه کسی بواسطه اتهام به جرم بموجب امر مقامی که قانوناً صلاحیت دارد دستگیر و یا به حکم محکمه توقیف و یا محکوم به حبس یا جزائی دیگر شده باشد و بواسطه اهماًل و مسامحه مأموری که وظیفه حفظ یا ملازمت و مراقبت او را داشته فرار نماید در صورتی که شخص فراری محکوم یا متهم به جرمی که در صلاحیت دادگاه‌های کیفری یک باشد مأمور مذکور به سه ماه تا دو سال حبس و الا به مجازات تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

ماده ۳۹ - هر گاه کسی که مأمور حفظ یا مراقبت یا ملازمت محبوس یا توقیف شده‌ای باشد با او مساعدت در فرار نماید و یا برای او راه فرار تحصیل کند و یا با او برای فرار تبانی و مواضعه نماید مأمور مزبور بترتیب ذیل مجازات خواهد شد:
هر گاه محبوس یا توقیف شده متهم به جرمی باشد که مجازات آن اعدام یا رجم یا صلب است و یا به یکی از این مجازاتها محکوم شده باشد به سه تا ده سال حبس و اگر محکوم به حبس از ده سال به بالا یا متهم به جرمی که مجازات آن حبس از ده سال به بالا است باشد، به یک تا پنج سال حبس و در سایر موارد به ششماه تا سه سال حبس محکوم خواهد شد.

ماده ۴۰ - هر یک از مستخدمین و مأمورین دولتی که در حدود قانون مأمور دستگیری کسی بوده و در اجرای عملیاتی که برای دستگیری او لازم بوده مسامحه و اهماًل کرده باشد، به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد و در صورتی که مسامحه و اهماًل به قصد مساعدت در فرار باشد به حبس از ششماه تا سه سال محکوم میشود.

ماده ۴۱ - هر کس از افراد مردم عمداً موجبات فرار اشخاصی را که قانوناً محبوس یا دستگیر شده‌اند فراهم آورد بطریق ذیل مجازات خواهد شد:

هر گاه محبوس محکوم به اعدام یا حبس دائم یا رجم یا صلب بوده مجازات او یک تا سه سال و اگر محبوس متهم به جرمی بوده که مجازات آن اعدام یا رجم یا صلب است مجازات از شش ماه تا دو سال حبس و در سایر موارد و احوال مجازات او سه ماه تا یک سال حبس خواهد بود.

ماده ۴۲ - هر کس شخصی را که قانوناً دستگیر شده و فرار کرده یا کسی را که متهم است به ارتکاب جرمی و قانوناً امر به دستگیری او شده است مخفی کند یا وسائل فرار او را فراهم کند به طریق ذیل مجازات خواهد شد:

هر گاه کسی که فرار کرده محکوم به اعدام یا رجم یا صلب بوده مجازات مخفی کننده یا کمک کننده او در فرار حبس از یک تا سه سال است. و اگر محکوم به حبس دائم یا متهم به جرمی بوده که مجازات آن اعدام یا رجم یا صلب است محکوم به شش ماه الی دو سال حبس خواهد شد. در سایر موارد و احوال مجازات مرتکب یکماه تا یکسال حبس خواهد بود.

ماده ۴۳ - هر کس از وقوع جرمی مطلع شده و برای خلاصی مجرم از محاکمه و محکومیت مساعدت کند یا اینکه برای او منزل تهیه کند یا ادله جرم را مخفی نماید، یا برای تبرئه مجرم ادله جعلی ابراز کند که عالم به عدم صحت آن باشد به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

هر گاه جرم مجرم مستلزم اعدام یا حبس دائم باشد جزای مرتکب از شش ماه الی یکسال حبس خواهد بود. در سایر احوال و موارد مرتکب به یکماه تا ششماه حبس محکوم خواهد شد.

در غصب عناوین و مشاغل

ماده ۴۴ - هر کس بدون سمت رسمی یا اذن از طرف دولت در مشاغل دولتی اعم از کشوری یا لشگری و انتظامی که قانوناً مربوط به او نبوده خود را داخل کند، از سه ماه الی دو سال حبس محکوم خواهد شد و هر گاه برای دخالت در مشاغل مزبور جعل سندی کرده باشد، مجازات آنرا نیز خواهد داشت.

ماده ۴۵ - هر کس بدون داشتن حق علناً لباسهای رسمی مأموران نظامی یا انتظامی جمهوری اسلامی ایران را بدون تغییر یا با تغییر جزئی که موجب اشتباه شود مورد استفاده قرار دهد در صورتی که عمل او بموجب قانون دیگری مستلزم مجازات شدیدتری نباشد، به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

تبصره ۵ - استفاده البسه مذکور در این ماده در اجرای هنرهای نمایشی مشمول مقررات این ماده نخواهد بود.

تخریب اموال دولتی

ماده ۴۶ - هر کس بدون اذن مراجع ذیصلاح نسبت به ابنیه و خطوط و نقوش و آثار مذهبی و تاریخی و ملی یا به اشیا که برای نفع عموم یا تزئین اماکن مقدسه یا ملی نصب شده است خرابی وارد آورد به حبس از یک تا ده سال و به پرداخت خسارات وارده محکوم خواهد شد.

ماده ۴۷ -

۱ - هر کس به قصد اضرار یا جلب منفعت به تمام یا قسمتی از ابنیه و تأسیسات یا تزئینات و ملحقات و یا اشیا و لوازم اماکن تاریخی مذکور در قانون حفظ آثار مصوب ۱۳۰۹ که بثبت آثار ملی رسیده است خرابی وارد آورد علاوه بر پرداخت خسارات وارده به یک تا ده سال حبس محکوم میشود.

۲ - هر کس اشیا و لوازم و همچنین مصالح و قطعات آثار ملی و تاریخی را از موزه‌ها و نمایشگاهها یا اماکن تاریخی و مذهبی و یا سایر اماکن که تحت حفاظت و نظارت دولت است، سرقت کند یا با علم به مسروقه بودن اشیا مذکور را بخرد، یا پنهان دارد، در صورتی که مشمول مجازات حد سرقت نگردد به حبس از یک تا پنج سال محکوم میشود.

۳ - هر کس بدون اجازه از مسئولین مربوط در مجاورت آثار و ابنیه مذهبی و ملی تا شعاعی که مسئولین امر تعیین و اعلام میکنند به قصد اضرار مبادرت به عملیاتی نماید که سبب تزلزل بنیان آنها شود یا در نتیجه آن عملیات به آثار و بناهای مذکور خرابی یا لطمه وارد آید علاوه بر پرداخت خسارات وارده به حبس از یک تا سه سال محکوم میشود.

۴ - هر کس اشیا عتیقه مذکور در قانون حفظ آثار ملی را بدون رعایت ترتیبات مقرر در قانون مزبور از کشور خارج سازد به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم میشود. شروع به ارتکاب جرم مذکور در این بند در حکم ارتکاب خواهد بود ولی عین مال ضبط نخواهد شد.

۵ - هر کس بدون رعایت ترتیبات مقرر در قانون حفظ آثار عتیقه بقصد بدست آوردن اشیا عتیقه در اراضی و تپه‌ها و اماکن مذهبی و تاریخی حفاری کند به شش ماه تا سه سال حبس محکوم میشود.

۶ - هر کس به اراضی و تپه‌ها و اماکن مذهبی و تاریخی که به ثبت آثار ملی رسیده و مالک خصوصی نداشته باشد بقصد استفاده تجاوز کند به شش ماه تا دو سال حبس محکوم میشود. مشروط بر آنکه مسئولین مربوط قبلاً حدود و مشخصات این قبیل اماکن و مناطق را در محل تعیین و علامتگذاری کرده باشند.

۷ - کسانی که خلاف ترتیب مقرر در قانون حفظ آثار ملی اشیا عتیقه ثبت شده در فهرست آثار ملی را با علم و اطلاع از ثبت آن بفروش برسانند به حبس از سه ماه تا یک سال محکوم میشوند.

۸ - هر کس با اندود کردن یا رنگ زدن یا رسم کردن نقوش یا خطوط یا حک کردن و امثال آن آثار ثبت شده در فهرست آثار ملی یا مذهبی را که ارزش اسلامی یا علمی یا فرهنگی قابل استناد داشته باشد مستور کند یا موجب تغییر صورت و شکل یا وارد آمدن لطمه به تمام یا قسمتی از آنها بشود به حبس از شش ماه تا دو سال و در غیر ملک خود مکلف به پرداخت خسارات نیز میباشد.

۹ - هر کس خلاف ترتیب مقرر در قانون حفظ آثار عتیقه به مرمت یا تعمیر یا تغییر و تجدید بنا و تزئینات ابنیه و آثار ثبت شده در فهرست آثار ملی مبادرت کند، به جبران خسارت وارده محکوم خواهد شد.

تبصره ۱ - در کلیه جرائم مذکور در ماده قبل و این ماده، وزارت ارشاد اسلامی بر حسب مورد شاکی یا مدعی خصوصی محسوب میشود.

تبصره ۲ - در مورد جرائم مذکور در ماده قبل و این ماده که وسیله اشخاص حقوقی انجام میشود هر یک از مدیران و مسئولان که دستور دهنده باشند، بر حسب مورد به مجازاتهای مقرر محکوم میشوند.

در تقصیرات وزراء و مأمورین دولتی

در تجاوز مأمورین دولتی از حدود مأموریت خود و تقصیراتشان در اداء وظیفه

ماده ۴۸ - هر یک از وزراء و مقامات و مأمورین دولتی که بر خلاف قانون آزادی شخصی افراد ملت را سلب کنند یا افراد ملت را از حقوقی که قانون اساسی جمهوری اسلامی به آنها داده محروم نمایند از شغل خود منفصل و از سه تا پنج سال از مشاغل دولتی محروم خواهد شد.

ماده ۴۹ - هر گاه اقداماتی که بر خلاف قانون اساسی جمهوری اسلامی است بر حسب امضاء ساختگی وزیر یا مأمورین دولتی بعمل آمده باشد، مرتکب و کسانی که عالمأ آن را استعمال کرده باشند، به حبس از سه تا ده سال محکوم خواهند شد.

ماده ۵۰ - هر گاه شخصی بر خلاف قانون حبس شده باشد و در خصوص حبس غیر قانونی خود شکایت به ضابطین دادگستری یا مأمورین انتظامی نموده و آنها شکایت او را استماع نکرده و ثابت نمایند که تظلم عارض را به مقامات ذیصلاح اعلام و اقدامات لازمه را معمول داشته‌اند به انفصال دائم از شغل و محرومیت از مشاغل دولتی به مدت سه تا پنج سال محکوم خواهند گردید.

ماده ۵۱ - مسئولین و مأمورین بازداشتگاهها و ندامتگاهها هر گاه بدون اخذ برگ بازداشت از طرف مراجع و مقامات صلاحیتدار شخصی را بنام زندانی بپذیرند به دو ماه الی دو سال حبس محکوم خواهند شد.

ماده ۵۲ - هر گاه مسئولین و مأمورین بازداشتگاهها و ندامتگاهها از ارائه دادن یا تسلیم کردن زندانی به رئیس دادگاه یا دادستان یا بازپرس یا از ارائه دادن دفاتر خود به اشخاص مذکور امتناع کنند یا از رسانیدن تظلمات محبوسین به مقامات صالح مانعت یا خود داری نمایند مشمول ماده قبل خواهند بود مگر اینکه ثابت نمایند که بموجب امر کتبی رسمی از طرف رئیس مستقیم خود مأمور به آن بوده‌اند که در این صورت مجازات مزبور درباره آمر مقرر خواهد شد.

ماده ۵۳ - هر گاه دادستانها یا دادیارها یا بازپرسها، یا قضات محاکم یا دیگر مأمورین ذیصلاح در غیر مواردی که قانون مقرر داشته است، امر به توقیف کسی را بدهند یا در غیر موارد معینه قانونی تعقیب جزائی یا قرار مجرمیت او را بدهند به انفصال دائم از شغل و محرومیت از مشاغل دولتی بمدت پنج سال محکوم خواهند شد.

ماده ۵۴ - هر کس آراء انتخابات رسمی کشور از قبیل انتخابات مجلس شورای اسلامی و ریاست جمهوری و شوراها و مانند آنرا بخرد یا بفروشد یا در اوراق تعرفه انتخابات تقلب و تزویر نماید یا به تهدید و تطمیع متوسل شود یا با شناسنامه مجعول با علم به جعلیت و یا شناسنامه متعلق به غیر تعرفه گرفته و رأی بدهد یا بیش از یک بار رأی بدهد یا در امر انتخابات اخلال نماید، به حبس از یکماه الی سه ماه محکوم خواهد شد.

ماده ۵۵ - هر کس در انجام انتخابات بنحوی مأموریت داشته باشد در اوراق تعرفه یا آراء تقلب نموده یا آراء و تعرفه‌ها را کم و زیاد کرده یا تغییر اسم در ورقه رأی بدهد، به حبس از سه ماه تا یکسال و محرومیت از انتخاب شدن در مدت سه سال محکوم خواهد شد. اشخاص دیگری که مرتکب جرائم مذکور بشوند، به حبس از یک ماه الی شش ماه محکوم میشوند.

ماده ۵۶ - هر یک از مستخدمین و مأمورین دولتی در هر رتبه و مقامی که باشند، هر گاه برای جلوگیری از اجرای اوامر کتبی دولتی یا اجرای قوانین مملکتی یا اجرای احکام یا اوامر دادگاهها و دادسراها یا هر گونه امری که از مقامات قانونی صادر شده باشد، بر خلاف قانون قدرت رسمی خود را اعمال کند از خدمت دولت منفصل خواهد شد.

ماده ۵۷ - هر گاه مستخدمین و مأمورین غیر قضائی دولت اعم از حکام و نواب حکام و مأمورین انتظامی و غیره در غیر موارد حکمیت در اموری که داخل در صلاحیت محاکم دادگستری است دخالت نمایند و با وجود اعتراض متداعیین یا یکی از آنها یا اعتراض مقامات صلاحیتدار از قبیل دادستانها یا رؤسای محاکم رفع مداخله نمایند از خدمت دولتی منفصل و از دو ماه الی سه سال محکوم به حبس خواهند شد.

ماده ۵۸ - هر گاه یکی از مستخدمین و مأمورین قضائی یا غیر قضائی دولت برای اینکه متهمی را مجبور به اقرار کند او را اذیت و آزار بدنی کرده یا در این باب امری دهد به حبس از ششماه الی سه سال محکوم خواهد شد و اگر متهم به واسطه اذیت و آزار فوت کند، مرتکب مجازات قاتل و آمر مجازات آمر قتل را خواهد داشت.

ماده ۵۹ - هر مستخدم یا مأمور دولت که محکوم را سخت‌تر از مجازاتی که مورد حکم است مجازات کند یا امر به آن نماید و یا جزائی دهد که مورد حکم نبوده است، در صورتی که این عمل موجب قصاص یا دیه باشد عامل یا آمر، حسب مورد محکوم به آن میشود والا به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد و اگر اقدام مستخدم مزبور متضمن جرم دیگری نیز باشد، مجازات همان جرم نیز درباره او

مجری خواهد شد.

تبصره - مکره به قتل از این ماده مستثنی است.

ماده ۶۰ - هر یک از مستخدمین و مأمورین قضائی یا غیر قضائی یا هر شخصی که خدمت دولتی به او رجوع شده باشد در غیر از مواقعی که قانون مقرر داشته یا بدون ترتیبات قانونی در منزل کسی بدون اجازه و رضای صاحب منزل داخل شود به حبس از یکماه تا یکسال محکوم خواهد شد. و اگر مرتکب یا باعث وقوع جرم دیگری نیز باشد، مجازات آنرا نیز خواهد دید.

ماده ۶۱ - هر یک از صاحب منصبان و مستخدمین و مأمورین دولتی که به مناسبت وظیفه و شغل خود به جبر و قهر مال منقول کسی را بخرد یا بدون حق بر آن مسلط شود یا مالک را اگراه به فروش به کس دیگر کند، به سه ماه تا یکسال حبس و یا تا ۷۴ ضربه شلاق در ملاء عام محکوم میگردد و باید آنچه را گرفته عیناً و اگر عین آن نباشد مثل یا قیمت آنرا به صاحبش رد کند.

ماده ۶۲ - هر گاه یکی از مستخدمین و مأمورین قضائی یا غیر قضائی در ضمن انجام وظایف خود یا به مناسبت آن بدون مجوز قانونی کسی را آزار کند یا امر به آزار کسی بنماید بحسب مورد به قصاص یا دیه یا تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

ماده ۶۳ - هر یک از مستخدمین و مأمورین دولت که در حین انجام مأموریت خود از کسی چیزی از قبیل مأكولات یا سوخت یا علوفه بگیرد بدون اینکه قیمت عادلانه بدهد به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد بعلاوه باید از عهده بقیه قیمت یا اصل عین به صاحب مال برآید.

ماده ۶۴ - هر یک از مستخدمین و مأمورین دولتی که مراسلات یا مخابرات یا مکالمات تلفنی اشخاص را در غیر مواردی که قانون اجازه داده مفتوح یا توقیف یا معدوم یا بازرسی یا ضبط و یا استراق سمع نماید یا اینکه بدون اجازه صاحبان آنها مطالب آنها را افشاء کند محکوم به انفصال از شغل خود و شلاق تا ۷۴ ضربه یا حبس از شش ماه تا سه سال خواهد بود.

ماده ۶۵ - هر یک از مستخدمین و مأمورین مشاغل رسمی اعم از قضائی و اداری یا شوراها و شهرداریها یا نهادها برای انجام دادن یا انجام ندادن امری که مربوط به تشکیلات قضائی و اداری یا شوراها یا شهرداریها و نهاد میباشد وجه یا مال یا سند پرداخت وجه یا تسلیم مالی را قبول نماید در حکم مرتشی است خواه انجام یا عدم انجام آن امر مربوط به کار اداری شخص باشد و خواه مربوط به کار اداری یکی از مستخدمین دیگر، خواه قبول آن مستقیماً بعمل آمده باشد، یا غیر مستقیم و خواه مأمور رسمی باشد یا غیر رسمی و خواه در انجام یا عدم انجام امری که برای آن چیزی گرفته واقعا مؤثر بوده یا نبوده و خواه اقدام به انجام و یا عدم انجام امری که وعده داده است کرده یا نکرده باشد علاوه بر تأدیه آنچه گرفته است به انفصال دائم از شغل و به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۶۶ - هر یک از حکمها و ممیزین و کارشناسان اعم از اینکه بتوسط دادگاه معین شده باشند یا به توسط طرفین هر گاه در مقابل اخذ وجه یا مال به مساعدت یکی از طرفین تصمیم رأی کنند علاوه بر تأدیه آنچه گرفته است محکوم به حبس از شش ماه تا دو سال خواهند بود.

ماده ۶۷ - هر کس برای اقدام به امری یا امتناع از انجام امری که از وظایف اشخاص مذکور در مادتهای ۶۵ و ۶۶ میباشد وجه یا مالی بدهد راشی محسوب و در صورتی که از مستخدمین دولت باشد مجازات مرتشی را خواهد داشت و اگر از مستخدمین دولت نباشد، به دو ماه الی یکسال حبس محکوم خواهد شد.

ماده ۶۸ - در صورتی که حکام محاکم بواسطه ارتشاء حکم مجازاتی اشد از مجازات مقرر در قانون داده باشند، علاوه بر مجازات ارتشاء و تأدیه آنچه گرفته و انفصال از شغل حسب مورد به مجازات مقدار زائد محکوم خواهند شد.

ماده ۶۹ - اگر رشوه بصورت وجه نقد نباشد، بلکه مالی بلاعوض یا به مقدار فاحش ارزاتر از قیمت معمولی یا صورتاً به قیمت معمولی و حقیقتاً به قیمت کمتر فاحشی به مستخدمین دولتی اعم از قضائی و اداری بطور مستقیم یا غیر مستقیم منتقل شود یا برای همان مقاصد مالی به مقدار فاحشی گراتر از قیمت معمولی و یا صورتاً به قیمت معمولی و حقیقتاً به قیمت گران فاحشی از مستخدمین یا مأمورین مستقیماً یا غیر مستقیم خریداری گردد، مستخدمین و مأمورین مزبور مرتشی و طرف معامله نیز راشی محسوب میشود.

ماده ۷۰ - هر کس برای ابطال حق یا احقاق باطل به اشخاص مذکور در مواد ۶۵ و ۶۶ این قانون وجه یا مالی بدهد راشی محسوب میشود و به مجازات حبس از شش ماه تا دو سال محکوم خواهد شد.

تبصره - هر گاه ثابت شود که راشی برای حفظ حقوق حقه خود ناچار از دادن وجه یا مالی بوده تعقیب کیفری ندارد و وجه یا مالی که داده به اومسترد میگردد.

ماده ۷۱ - هر کس از مقامات یا مأمورین دولتی یا قوای سه گانه یا غیر آنها بدون حکمی از مقامات صلاحیتدار در غیر مواردی که قانون جلب و توقیف اشخاص را تجویز نموده شخصی را توقیف یا حبس کند یا عنفاً در محلی مخفی نماید به شش ماه تا سه سال حبس و محرومیت از خدمات دولتی محکوم میشود.

کسی که با علم و اطلاع برای ارتکاب جرم مزبور مکانی تهیه کرده و بدین طریق معاونت با مرتکب نموده باشد به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه یا حبس از سه ماه تا یکسال و در هر صورت به محرومیت از خدمات دولتی به مدت پنج سال محکوم خواهد شد. اگر مرتکب قبل از آنکه تعقیب شود شخص توقیف شده را رها کند، در صورتی که شخص مزبور را زیاده از پنج روز توقیف نکرده باشد، مجازات او حبس از دو ماه تا شش ماه خواهد بود. اولیای قانونی اطفال از قبیل پدر نسبت به اولاد و ولی نسبت به مجنون از مفاد این ماده مستثنی میباشند مشروط بر اینکه اقدام اولیاء از حد تأدیبات تجاوز ننماید.

ماده ۷۲ - هر گاه مرتکب جرم مذکور در ماده قبل اسم و عنوان مجعول یا اسم و علامت مأمورین دولت یا لباس متاسب به آنها را به تزویر اختیار کرده یا حکم جعلی به مقامات مقتضیه ابراز نموده باشد علاوه بر مجازات ماده قبل به مجازات هر یک از جعل یا تزویر نیز محکوم خواهد شد و اگر توقیف شده را تهدید به قتل نموده یا شکنجه و آزار بدنی وارد آورده باشد، اگر موجبات قصاص و یا دیه یا ارش فراهم باشد به قصاص و دیه یا ارش و در غیر اینصورت به شلاق تا ۷۴ ضربه نیز محکوم خواهد شد.

در امتناع از انجام وظایف قانونی

ماده ۷۳ - هر یک از فرماندهان و مسئولان کل و جزء قوای مسلحه مملکتی که پس از تقاضای کتبی قوای کشوری که در حدود قانون است از اجرای مأموریت و وظیفه خود امتناع نماید از یک ماه الی شش ماه محکوم به حبس خواهد گردید و هر گاه از این امتناع خسارتی وارد شود به جبران خسارت وارده نیز محکوم خواهد شد.

ماده ۷۴ - هر یک از قضات محاکم یا بازپرسها یا دادستانها و جانشینان آنها که شکایت و تظلمی مطابق شرایط قانونی نزد آنها برده شود و با وجود اینکه رسیدگی به آن از وظایف آنها بوده به هر عذر و بهانه اگر چه به عذر سکوت و یا اجمال یا تناقض قانون امتناع از رسیدگی کند یا رسیدگی یا صدور حکم را بر خلاف قانون به تأخیر اندازد یا بر خلاف صریح قانون رفتار کند از شغل قضائی منفصل، بعلاوه به تأدیه خسارات وارده نیز محکوم خواهد شد.

سوم تعدیبات مأمورین دولتی نسبت به دولت

ماده ۷۵ - هر یک از کارمندان و کارکنان ادارات و سازمانها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و یا وابسته به دولت و یا مأمورین به خدمات عمومی اعم از رسمی و غیر رسمی و دیوان محاسبات عمومی و مؤسساتی که به کمک مستمر دولت اداره میشوند، و دارندگان پایههای قضائی، وجوه نقدی یا مطالبات یا حوالات یا سهام و سایر اسناد و اوراق بهادار یا سایر اموال متعلق به هر یک از سازمانها و مؤسسات فوق الذکر یا اشخاصی که بر حسب وظیفه به آنها سپرده شده است بنفع خود یا دیگری برداشت یا تصاحب کرده بعنوان مختلس علاوه بر مجازات مقرر اداری و رد وجه یا مال مورد اختلاس به حبس از شش ماه تا پنج سال محکوم میشود.

تبصره - کارمندان و کارکنان قوای مقننه و قضائیه نیز مشمول این ماده خواهند بود.

ماده ۷۶ - هر یک از اشخاص مذکور در ماده قبل وجوه یا اموال مندرج در آن ماده یا مالی را که بر حسب وظیفه در اختیار دارد مورد استفاده غیرمجاز قرار دهد بدون آنکه قصد تملک آن را بنفع خود یا دیگری داشته باشد، متصرف غیر قانونی محسوب و علاوه بر جبران خسارات وارده و پرداخت اجرت المثل به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم میشود و همچنین است در صورتی که بعلت اهمال یا تفریط موجب تضییع اموال و وجوه دولتی گردد و یا آنرا به مصارفی برساند که در قانون اعتباری برای آن منظور نشده یا در غیر مورد معین یا زائد بر اعتبار مصرف نموده باشد.

ماده ۷۷ - هر شخصی عهدهدار انجام معامله یا ساختن چیزی یا نظارت در ساختن یا امر به ساختن آن برای هر یک از ادارات و سازمانها و مؤسسات مذکور در ماده ۸۵ بوده، بواسطه تدلیس در معامله از جهت تعیین مقدار یا صفت یا قیمت یا بیش از حد متعارف مورد معامله یا تقلب در ساختن آن چیز نفعی برای خود یا دیگری تحصیل کند که موجب ضرر و زیان آن ادارات یا سازمان یا مؤسسه باشد به جبران خسارات وارده و حبس از شش ماه تا پنج سال محکوم خواهد شد.

ماده ۷۸ - هر یک از مستخدمین و مأمورین دولتی که مأمور اخذ مالی بنفع دولت است، بر خلاف قانون یا زیاده بر مقررات قانون وجه یا مالی اخذ کند یا امر به اخذ آن نماید، به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه و تأدیه وجوهی که بدون حق گرفته است، محکوم خواهد شد. مجازات مذکور در این ماده در مورد اشخاصی نیز که مأمور به اخذ مال بنفع شهرداری میباشند، مجری خواهد شد.

ماده ۷۹ - هر یک از مستخدمین و مأمورین دولتی که بر حسب مأموریت خود اشخاصی را اجیر یا استخدام کرده یا مباشرت حمل و نقل اشیائی را نموده و تمام یا قسمتی از اجرت اشخاص یا اجرت حمل و نقل را که به توسط آنها بعمل آمده به حساب دولت آورده ولی نپرداخته به انفصال از خدمت از یکماه تا سه سال محکوم میشود. و همین مجازات مقرر است درباره مستخدمینی که اشخاص را بدون اجرت سخره و بیگار گرفته و اجرت آنها را خود برداشته و با دولت محسوب نماید و در هر صورت باید رد اجرت نماید.

ماده ۸۰ - هر یک از مستخدمین و مأمورین دولتی که بر حسب مأموریت خود حق داشته است اشخاصی را استخدام و اجیر کند و بیش از عده‌ای که اجیر یا استخدام کرده است پای دولت محسوب نماید یا خدمه شخصی خود را جزو خدمه دولت محسوب نموده و حقوق آنها را به حساب دولت منظور بدارد به انفصال از خدمت از یکسال تا پنج سال به شلاق تا ۷۴ ضربه و تأدیه مبلغی که بترتیب فوق پای دولت محسوب داشته است محکوم خواهد گردید.

ماده ۸۱ - هر یک از مستخدمین و مأمورین دولتی که بالمباشره یا به توسط وسائط در معاملات و مزایده‌ها و مناقصه‌ها و تشخیصات و امتیازات دولتی و مانند آنها که در تحت مدیریت یا نظارت او بعمل آمده نفعی برای خود منظور دارد یا بدون مأموریت از طرف دولت بر عهده دولت چیزی بخرد یا بسازد یا در موقع پرداخت وجوهی که بر حسب وظیفه بعهد او بوده یا تفریغ حسابی که باید بعمل آورد برای خود نفعی منظور دارد، علاوه بر انفصال ابد از خدمت دولت محکوم به تأدیه انتفاعی که منظور داشته است، خواهد شد.

ماده ۸۲ - هر یک از مستخدمین دولت اعم از قضات و غیره نوشتجات [نوشتجات] و اوراق و اسنادی را که بر حسب وظیفه نزد آنها ودیعه گذاشته یا برای انجام وظایفشان به آنها داده شده معدوم یا مخفی نمایند یا به کسی بدهند که قانوناً از دادن به آن کس ممنوع میباشد علاوه بر انفصال از خدمت دولت وجبران خسارات وارده محکوم به شلاق تا ۷۴ ضربه خواهد شد.

ماده ۸۳ - هر یک از مأمورین ادارات و محاکم دادگستری که از روی غرض و به خلاف حق درباره یکی از طرفین اظهار نظر یا اقدامی کرده باشد در حکم مأموریتی خواهند بود که خیانت در وظایف خود نموده باشند و محکوم به انفصال از خدمت دولت از یک الی سه سال و جبران خسارات وارده خواهد بود و در صورت تکرار محکوم به انفصال دائمی خواهد بود.

جرائم نسبت به مأمورین دولت

در تمرد نسبت به مأمورین دولت

ماده ۸۴ - هر گونه حمله یا مقاومتی که با اقدام عملی بطور تجری نسبت به مأمورین دولت در حین انجام وظیفه آنها بعمل آید تمرد محسوب میشود و مجازات آن از قرار ذیل است:

هر گاه متمرّد در حین اقدام دست به اسلحه کند به حبس از ششماه الی سه سال و در غیر اینصورت به حبس از سه ماه تا یک سال محکوم خواهد شد.

ماده ۸۵ - اگر متمرّد در موقع تمرّد مرتکب جرم دیگری هم بشود به مجازات هر دو جرم محکوم میشود.

در هتک حرمت اشخاص

ماده ۸۶ - توهین به افراد از قبیل فحاشی و استعمال الفاظ رکیکه موجب مجازات تا ۳۰ ضربه شلاق خواهد بود.

ماده ۸۷ - هر کس با توجه به سمت به رئیس جمهور یا نخست‌وزیر یا وزراء یا یکی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی یا اعضای شورای نگهبان یا اعضای دیوان محاسبات یا مسئولین قضائی یا اجرائی در حال انجام وظیفه یا به سبب آن توهین کند، تا ۷۴ ضربه شلاق تعزیر خواهد شد.

تبصره - در صورتی که توهین بصورت ضرب یا متتهی به جرح یا نقص باشد، علاوه بر مجازات این ماده به مجازات خود آن عمل نیز محکوم خواهد شد.

در اجتماع و تبانی برای ارتکاب جرائم

ماده ۸۸ - هر گاه دو نفر یا بیشتر اجتماع و تبانی نمایند که جرائمی بر ضد امنیت خارجی یا داخلی مملکت یا بر ضد اساس حکومت جمهوری اسلامی یا بر ضد اعراض و نفوس یا اموال مردم مرتکب شوند یا تبانی برای تهیه وسایل ارتکاب آن نمایند، ارتکاب اعمال فوق اگر در حد صدق عنوان محاربه و افساد نباشد، به شش ماه تا سه سال حبس و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهند شد.

در جرائم علیه اشخاص و اطفال

ماده ۸۹ - هر کس به قصد اخفاء یا امحاء آثار یا مدارک جرم از ذی حق اقدامی کند به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۹۰ - هر کس زن حامله را دلالت باستعمال ادویه یا وسائل دیگری که موجب سقط حمل میگردد بنماید به سه الی شش ماه حبس محکوم خواهد شد.

ماده ۹۱ - اگر زن حامله برای سقط جنین به طبیب و یا قابله مراجعه کند و طبیب هم عالماً عامداً مباشرت به اسقاط جنین بنماید، دیه جنین بعهدۀ اوست و اگر روح در جنین دمیده شده باشد، باید قصاص شود و اگر او را به وسائل اسقاط جنین راهنمایی کند به شش ماه تا سه سال حبس محکوم میشود.

ماده ۹۲ - قتل و جرح و ضرب هر گاه در مقام دفاع از نفس یا عرض یا مال خود مرتکب یا شخص دیگری واقع شود با رعایت مواد ذیل مرتکب مجازات نمیشود مشروط بر اینکه دفاع متناسب با خطری باشد که مرتکب را تهدید میکرد است.

تبصره - در مورد دفاع از مال غیر استمداد صاحب مال شرط است.

ماده ۹۳ - در مورد هر فعلی که مطابق این قانون جرم بر نفس یا عرض محسوب میشود ولو اینکه از مأمورین دولتی صادر گردد استعمال هر گونه مقاومت و قوه برای دفاع از نفس یا عرض جایز خواهد بود و برای دفاع از مال جایز است استعمال قوه لازمه برای رد هر فعلی که بموجب مواد مربوط به سرقت جرم محسوب شده است.

ماده ۹۴ - دفاع در مواقعی صادق است که:

۱ - خوف برای نفس یا عرض یا مال مستند به قرائن معقول باشد.

۲ - دفاع متناسب با حمله باشد.

۳ - توسل به قوای دولتی و هر گونه وسیله آسانتری برای نجات میسر نباشد.

ماده ۹۵ - مقاومت در مقابل قوای شهربانی و ژاندارمری و دیگر ضابطین دادگستری در موقعیکه مشغول انجام وظیفه خود باشند دفاع محسوب نمیشود ولی هر گاه اشخاص مزبور از حدود وظیفه خود خارج شوند و بر حسب ادله و قرائن موجود خوف آن باشد که عملیات آنها موجب قتل یا جرح یا تعرض بعرض گردد در اینصورت دفاع در مقابل آنها نیز جائز است.

ماده ۹۶ - در موارد ذیل قتل عمدی بشرط آنکه دفاع متوقف به قتل باشد، مجازات نخواهد داشت:

۱ - دفاع از قتل یا جرح شدید و ضرب و آزار شدید.

۲ - دفاع در مقابل کسی که در صدد هتک عرض و ناموس دیگری به اکراه و عنف برآید.

۳ - دفاع در مقابل کسی که در صدد سرقت و ربودن انسان یا مال او برآید.

ماده ۹۷ - هر کس طفلی را که تازه متولد شده است بدزدد یا مخفی کند یا او را بجای طفل دیگر یا متعلق به زن دیگر غیر از مادر طفل قلم دهد به شش ماه الی سه سال حبس محکوم خواهد شد. و اگر مسلم شود که طفل مزبور مرده بوده، مجازات مقصر تا ۷۴ ضربه شلاق خواهد بود.

ماده ۹۸ - اگر کسی از دادن طفلی که به او سپرده شده در موقع مطالبه اشخاصی که قانوناً حق مطالبه دارند امتناع کند به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۹۹ - هر کس شخصاً یا بتوسط دیگری طفل یا غیر طفلی را که عاجز بوده و قادر به محافظت خود نمیباشد در جایی که خالی از سکنه است رها کند، به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد. و هر گاه به اشخاص مذکور صدمه و آسیبی وارد آید، یا فوت شود، رها کننده حسب مورد به قصاص یا دیه یا ارش طبق ماده (۲۱۰) دیات محکوم خواهد شد.

ماده ۱۰۰ - هر کس بدون مجوز مشروع نبش قبر نماید به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم میشود و هر گاه جرائمی نیز با نبش قبر مرتکب شده باشد به مجازات آنها هم محکوم خواهد شد.

جرایم بر ضد عفت و اخلاق عمومی و تکالیف خانوادگی

ماده ۱۰۱ - هر گاه مرد و زنی که بین آنها علقه زوجیت نباشد، مرتکب عمل منافی عفت غیر از زنا از قبیل تقبیل یا مضاجعه شوند، به شلاق تا نود و نه ضربه محکوم خواهند شد و اگر عمل با عنف و اکراه باشد، فقط اکراه کننده تعزیر میشود.

ماده ۱۰۲ - هر کس علناً در انظار و اماکن عمومی و معابر تظاهر به عمل حرامی نماید علاوه بر کیفر عمل تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم میگردد و در صورتی که مرتکب عملی شود که نفس عمل دارای کیفر نمیباشد ولی عفت عمومی را جریحه دار نماید، فقط تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم میگردد.

تبصره - زنانی که بدون حجاب شرعی در معابر و انظار عمومی ظاهر شوند، به تعزیر تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهند شد.

ماده ۱۰۳ - افراد زیر به حبس از یکسال تا ده سال و شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم میشوند.

۱ - کسی که مرکز فساد یا فحشاء دائر یا اداره کند که مردم را به فساد و یا فحشاء بکشاند.

۲ - کسی که مردم را به فساد یا فحشاء تشویق نموده یا موجبات آنرا فراهم نماید.

تبصره - در صورتیکه عمل فوق سببیت از برای فساد عفت عامه داشته باشد و با علم به سببیت آنرا مرتکب شود مجازات مفسد فی الارض را خواهد داشت.

ماده ۱۰۴ - اشخاص ذیل به حبس از یکماه تا یکسال محکوم خواهند شد:

۱ - هر کس نوشته و یا طرح یا گراور یا نقاشی یا تصاویر و مطبوعات یا اعلانات یا علانم یا فیلم یا نوار سینما و یا بطور کلی هر شیئی دیگر را که عفت و اخلاق عمومی را جریحه دار نماید برای تجارت یا توزیع و یا به نمایش و معرض انظار عمومی گذاردن بسازد یا نگاه دارد.

۲ - هر کس اشیاء مذکور فوق را شخصاً یا بوسیله دیگری وارد یا صادر کند و یا بنحوی از انحاء متصدی یا واسطه تجارت یا هر قسم معامله دیگر شود یا از کرایه دادن آنها تحصیل مال نماید.

۳ - هر کس اشیاء فوق را بنحوی از انحاء منتشر نماید و یا آنها را به معرض انظار عمومی بگذارد.

۴ - هر کس برای تشویق به معامله اشیاء مذکور در فوق و یا ترویج آن اشیاء بنحوی از انحاء اعلان یا اعلام نماید که فلان شخص فاعل یکی از اعمال ممنوعه فوق میباشد و همچنین هر کس اعلان یا اعلام نماید که چگونه یا بوسیله چه اشخاصی یکی از اشیاء مذکور در فوق را میتوان مستقیماً یا بطور غیر مستقیم بدست آورد.

تبصره - مفاد این ماده شامل اشیائی نخواهد بود که جنبه علمی داشته و برای مقاصد علمی و یا هر مصلحت حلال عقلانی دیگر تهیه یا خرید و فروش یا به نمایش گذاشته شده باشد.

ماده ۱۰۵ - هر کس با داشتن استطاعت مالی نفقه زن خود را در صورت تمکین ندهد و یا از تأدیه نفقه سایر اشخاص واجب النفقه امتناع نماید، دادگاه میتواند او را به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم نماید.

در قسم دروغ و افشاء سر

ماده ۱۰۶ - اطباء و جراحان و قابله‌ها و داروفروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود محرم اسرار میشوند هر گاه در غیر از مواردیکه بر حسب قانون ملزم میباشند، اسرار مردم را افشاء کنند به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم میشوند.

ماده ۱۰۷ - هر کس در مورد دعوی حقوقی قسم متوجه او شده باشد و سوگند دروغ یاد نماید به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۱۰۸ - هر گاه سرقت جامع شرایط حد نباشد سارق به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم میشود.

ماده ۱۰۹ - مجازات شروع به سرقت تعزیر تا ۷۴ ضربه شلاق است.

ماده ۱۱۰ - هر کس با علم و اطلاع یا با وجود قرائن اطمینان آور به اینکه شیئی در نتیجه ارتکاب سرقت بدست آمده آنرا بنحوی از انحاء تحصیل یا مخفی یا قبول نموده یا مورد معامله قرار دهد به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

در صورتیکه متهم معامله اموال مسروقه را حرفه خود قرار داده یا با داشتن شغل دیگری به این کار نیز اشتغال داشته باشد دادگاه او را به یک تا سه سال حبس محکوم مینماید.

ماده ۱۱۱ - مجازات مداخله در اشیائی که قانوناً توقیف شده است بدون اجازه از طرف مقام صلاحیتدار ولو مداخله کننده مالک آن اشیاء باشد شلاق تا ۷۴ ضربه میباشد.

در تهدید و اکراه

ماده ۱۱۲ - هر کس دیگری را به جبر و قهر و یا به اکراه و تهدید ملزم نماید باینکه نوشته یا سندی بدهد یا نوشته یا سندی را امضاء یا مهر کند و یا سند یا نوشته‌ای را که مال خود اوست یا سپرده باوست به وی بدهد به حبس از دو ماه تا دو سال محکوم خواهد شد.

ماده ۱۱۳ - هر گاه کسی دیگری را به هر نحوه تهدید به قتل یا ضررهای نفسی یا شرفی و آبرویی یا به افشاء سری نسبت به خود یا بستگان او نماید، اعم از آنکه به این واسطه تقاضای وجه یا مال یا تقاضای انجام امر یا ترک فعلی را نموده باشد، یا ننموده باشد، به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه یا زندان از دو ماه تا دو سال محکوم خواهد شد.

در ورشکستگی و کلاهبرداری

ماده ۱۱۴ - کسانیکه بعنوان ورشکستگی به تقلب محکوم میشوند و همچنین کسانیکه همدست آنها محسوبند، مجازات آنها حبس از سه تا پنج سال است.

ماده ۱۱۵ - مجازات ورشکسته به تقصیر از سه ماه تا دو سال حبس یا تا ۷۴ ضربه شلاق خواهد بود.

ماده ۱۱۶ - هر کس از راه حيله و تقلب مردم را بوجود شرکتهای یا تجارتخانههای یا کارخانههای یا مؤسسات موهوم یا به داشتن اختیارات واهی مغرور کند یا به امور غیر واقع امیدوار نماید یا از حوادث و پیش آمدهائی غیر واقع بترساند و یا اسم یا عنوان یا سمت مجعول اختیار کند و به یکی از وسائل مذکور یا وسائل تقلبی دیگر وجوه یا اموال یا اسناد یا حوالجات یا قبوض یا مفاصا حساب و امثال آنها را تحصیل کرده از این راه مال دیگری را ببرد کلاهبردار محسوب و به حبس از شش ماه تا سه سال و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم میشود. در صورتیکه مرتکب عنوان یا سمت مجعول مأموریت از طرف سازمانها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت یا شهرداریها یا نهادهای انقلاب اتخاذ کرده یا اینکه جرم با استفاده از تبلیغ عامه از طریق وسائل ارتباط جمعی از قبیل رادیو و تلویزیون، روزنامه و مجله یا نطق در مجامع یا انتشار آگهی چاپی یا خطی صورت گرفته باشد به حبس از یک تا پنج سال و بعلاوه تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

تبصره - مجازات شروع به کلاهبرداری تا ۷۴ ضربه شلاق است.

خیانت در امانت

ماده ۱۱۷ - هر کس از ضعف نفس یا هوی و هوس و یا حوائج شخص غیر رشیدی استفاده کرده بر ضرر او نوشته یا سندی از قبیل قبض و حواله و برات و فته [سفته] طلب و چک و مفاصا حساب و نوشته امانت یا قبض اشیاء منقوله و اجناس تجارتي و غیره و هر چیز که موجب التزامی شود از او بگیرد به هر نحو و به هر طریق که این کار را کرده باشد به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۱۱۸ - هر کس از سفید مهری که باو سپرده شده سوء استفاده کرده و از روی تقلب انتقال یا برائت دهد یا چیز دیگری که موجب خسارت صاحب امضاء یا مهر شود روی آن بنویسد محکوم به شلاق تا ۷۴ ضربه خواهد شد و اگر سفید مهر به او سپرده نشده و خود او بدست آورده باشد در حکم جاعل بوده و مجازات آنرا خواهد داشت.

ماده ۱۱۹ - هر گاه اموال و اسباب یا نقود یا اجناس و ابنیه یا نوشتجاتی از قبیل سفته و چک و قبض و غیره بعنوان اجازه یا امانت یا رهن و یا آنکه برای وکالت یا هر کار با اجرت یا بی اجرت به کسی داده شده و بنا بر این بوده که اشیاء مذکور مسترد شود یا به مصرف معینی برسد و شخصی که آن اشیاء نزد او بوده آنها را به ضرر مالکین یا متصرفین آنها تصاحب یا تلف یا مفقود نماید به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

دسیسه و تقلب در کسب و تجارت

ماده ۱۲۰ - کسی که بواسطه اشاعه مجعولات یا اعلانات بی اصل و یا خریدن اجناس گرانتر از نرخ معین نزد فروشندگان یا بواسطه مواضعه و انفاق بین مالکین یا فروشندگان قیمت اجناس و امتعه یا بروات و سهام و امثال آنها زیاده بر نرخ عادلانه ترقی یا تنزل دهد به حبس از سه ماه تا یکسال و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

ماده ۱۲۱ - هر کسی جنسی را بجای جنس دیگر قلمداد کند، یا کم بفروشد و بطور کلی هر کس مشتری را از حیث کمیت یا کیفیت میباید فریب دهد به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

این مجازات درباره کسانی که اشیاء نو ساخته را بجای اشیاء عتیقه قلمداد و مشتری را فریب دهند نیز مقرر است.

ماده ۱۲۲ - هر کس علامت تجاری ثبت شده در ایران را عالمأ جعل کند یا با علم به مجعول بودن استعمال نماید یا در روی اوراق و اعلانات یا روی محصولات قرار دهد یا با علم به مجعول بودن به معرض فروش گذاشته یا به فروش برساند یا با الحاق یا کسر یا تغییر قسمتی از خصوصیات آن تقلید کند بنحوی که موجب فریب مشتری شود، به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۱۲۳ - هر کس محصولی را که دارای علامت مجعول یا تقلیدی بوده و یا دارای علامتی است که من غیر حق استعمال شده است از ایران صادر و یا به مملکت وارد کند، به حبس از سه ماه تا سه سال محکوم میشود.

ماده ۱۲۴ - اشخاص ذیل به حبس تا شش ماه محکوم خواهند شد:

۱ - کسانی که علامت تجارتي اجباري را در روی محصولی که اجباراً باید دارای آن علامت باشد استعمال نکنند.

۲ - کسانی که عالماً محصولی را به معرض فروش گذاشته یا بفروشنده که دارای علامتی نباشد که برای آن محصول اجباری است.

ماده ۱۲۵ - هر کس نظر به مقام فنی یا به مقام امانت‌داری خود از اسرار راجعه به اختراع یا طرز اجرای اختراعی مطلع شده و آنرا بنحوی که مضر به مصالح عمومی باشد، افشاء یا به طریق دیگری سوء استفاده نماید به حبس از یکسال تا سه سال محکوم خواهد شد.

در حرق و تخریب و اتلاف اموال و حیوانات

ماده ۱۲۶ - هر کس عمداً عمارت یا بنا، یا کارگاه و کارخانه یا انبار و بطور کلی هر محل مسکونی یا غیر مسکونی یا خرمن یا هر نوع محصول زراعی یا اشجار یا مزارع یا باغهای متعلق به غیر را آتش بزند، به یک تا سه سال حبس محکوم میشود، مجازات تخریب اشیاء فوق شش ماه تا دو سال حبس خواهد بود. هر گاه جرائم مذکور در این ماده بوسیله بمب یا مواد محترقه واقع شده باشد، جزای آن حبس از دو تا پنج سال است.

تبصره - اعمال فوق در صورتی که به قصد مقابله با حکومت اسلامی و از مصادیق محاربه و افساد فی الارض باشد، مجازات محارب را خواهد داشت.

ماده ۱۲۷ - هر کس تیر یا چوبهائی که برای بنا یا سوزانیدن مهیا شده است، آتش بزند به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم میشود.

ماده ۱۲۸ - در تمام موارد مذکور در فوق هر گاه حریق اسباب صدمه و جراحت یا نقص عضو یا هلاک نفس شود، مرتکب بر اساس موازین شرعی به پرداخت دیه محکوم میشود و در صورت قاصد و عمد بودن به مجازات جنایات عمدی محکوم میشود.

ماده ۱۲۹ - هر کس وسائل و ادوات و ابزار زراعتی یا زاغه چهارپایان یا کلبه دهقانی را خراب یا ضایع کند یا بشکند یا عمداً و بدون ضرورت چهارپایان و حیوانات اهلی یا ماهی‌های موجود در انهار یا حوضها یا استخرها یا اماکن مشابه دیگر را که متعلق به دیگری است مسموم کند یا یکی از حیوانات اهلی حلال گوشت دیگری را در غیر موارد مذکور عمداً بکشد یا سم بدهد یا ناقص کند، علاوه بر پرداخت خسارات وارده به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۱۳۰ - هر کس عالماً دفاتر و قباجات و سایر اسناد دولتی را بسوزاند یا به هر نحو دیگری تلف کند به حبس از شش ماه تا سه سال و تأدیه خسارات وارده محکوم خواهد شد.

ماده ۱۳۱ - هر کس عالماً هر نوع اسناد یا اوراق تجارتي و غیر تجارتي را که اتلاف آنها موجب ضرر غیر است بسوزاند یا بهر نحو دیگری تلف کند به حبس از یکماه تا دو سال و به تأدیه خسارات وارده محکوم خواهد شد.

ماده ۱۳۲ - هر نوع نهب و غارت و اتلاف اموال و اجناس و امتعه یا محصولات که از طرف جماعتی بیش از سه نفر بنحو قهر و غلبه واقع شود جزای آن حبس از دو تا چهار سال است.

ماده ۱۳۳ - هر کس حاصل دیگری را بچراند یا تاکستان یا باغ میوه یا نخلستان کسی را خراب کند یا حاصل دیگری را قطع و درو کند یا بواسطه سرقت یا قطع آبی که متعلق به آن است یا با اقدامات و وسائل دیگر خشک کند یا باعث تضییع آن بشود یا آسیاب دیگری را از استفاده بیندازد علاوه بر تأدیه خسارات وارده به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم میشود.

ماده ۱۳۴ - هر کس بدون مجوز قانونی بوسیله صحنه سازی از قبیل پی کنی، دیوارکشی، تغییر حد فاصل و امحاء مرز، کرت‌بندی، نهرکشی، حفرچاه، غرس اشجار و زراعت و امثال آن به تهیه آثار تصرف در اراضی مزروعی اعم از کشت شده یا درآیش زراعی، جنگلها و مراتع ملی شده، باغها و قلمستانها، منابع آب، تأسیسات کشاورزی و دامداری و دامپروری و کشت و صنعتی و اراضی موات و بایر و سایر اراضی و املاک متعلق به دولت و یا شرکت‌های وابسته به دولت یا شهرداریها یا اوقاف یا اشخاص حقیقی یا حقوقی بمنظور تصرف و یا ذیحق معرفی کردن خود یا دیگری، مبادرت نموده یا اقدام به هر گونه تجاوز و تصرف عدوانی یا ایجاد مزاحمت یا ممانعت از حق نماید به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم میشود. دادگاه موظف است حسب مورد رفع تصرف عدوانی یا رفع مزاحمت یا ممانعت از حق نماید.

تبصره - رسیدگی به جرائم فوق الذکر در دادسرا خارج از نوبت بعمل می‌آید و دادستان یا جانشین او با تنظیم صورتمجلس دستور متوقف ماندن عملیات متجاوز را تا صدور حکم قطعی خواهند داد.

ماده ۱۳۵ - هر کس به قهر و غلبه داخل ملکی شود که در تصرف دیگری است اعم از آنکه محصور باشد، یا نباشد یا در ابتدای ورود به قهر و غلبه نبوده ولی بعد از اخطار متصرف به قهر و غلبه مانده باشد، علاوه بر رفع تجاوز به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم میشود.

ماده ۱۳۶ - اگر کسی بموجب حکم قطعی محکوم به خلع ید از مال غیر منقولی و یا محکوم به رفع مزاحمت شده باشد، بعد از اجرای حکم مجدداً مورد حکم را عدواناً تصرف یا مزاحمت نماید علاوه بر رفع تجاوز به حبس از یک تا سه سال محکوم خواهد شد.

ماده ۱۳۷ - هر کس در منزل یا مسکن دیگری به عنف یا تهدید وارد شود به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۱۳۸ - هر گاه کسی ملک دیگری را به قهر و عدوان تصرف کند به حبس از یکسال الی سه سال محکوم خواهد شد.

ماده ۱۳۹ - در کلیه مواردی که محکوم علیه علاوه بر محکومیت کیفری، محکوم به رد عین مال قیمت یا مثل آن شده باشد، ملزم به رد عین یا مثل یا قیمت محکوم به، به محکوم له خواهد بود و در صورت امتناع محکوم علیه از اجرای حکم، دادگاه میتواند با فروش اموال محکوم علیه حکم را اجرا یا تا استیفای حقوق محکوم له محکوم علیه را در حبس نگهدارد.

تبصره - چنانچه محکوم علیه نسبت به محکومیت مالی مدعی اعسار شود، به درخواست محکوم له تا احراز اعسار در حبس باقی خواهد ماند.

در افتراء و توهین و هتک حرمت

ماده ۱۴۰ - هر کس بوسیله اوراق چاپی یا خطی یا انتشار آنها یا بوسیله درج در روزنامه و جرائد یا نطق در مجامع به کسی امری را صریحاً نسبت دهد، که مطابق قانون آن امر جرم محسوب میشود، نسبت دهنده مقتری خواهد بود مشروط بر اینکه نتواند صحت آن اسناد را ثابت نماید. مجازات مقتری جز در مواردی که حد تعیین شده تا ۷۴ ضربه شلاق است.

ماده ۱۴۱ - هر کس بقصد اضرار به غیر یا تشویش اذهان عمومی یا مقامات رسمی بوسیله نامه یا شکوائیه مراسلات یا عرایض یا گزارش یا توزیع هر گونه اوراق چاپی یا خطی یا امضاء یا بدون امضاء اکاذیبی را اظهار نماید یا اعمالی را بر خلاف حقیقت رأساً یا به عنوان نقل قول به شخص حقیقی یا حقوقی یا مقامات رسمی تصریحاً یا تلویحاً نسبت دهد اعم از اینکه از طریق مزبور بنحوی از انحاء ضرر مادی یا معنوی به غیر وارد شود یا نه به حبس از یکماه تا دو سال یا تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

ماده ۱۴۲ - اگر کسی عالماً عامداً به قصد متهم نمودن غیر، آلات و ادوات جرم و یا اشیاء حاصله از آن و یا اشیائی را که یافت شدن در تصرف یک نفر موجب اتهام او میگردد بدون اطلاع آن شخص در منزل یا محل کسب و یا جیب و یا اشیائی که متعلق به اوست بگذارد یا مخفی کند و در اثر این عمل، شخص مزبور تعقیب گردد پس از ثبوت برائت آن شخص، مرتکب به حبس از ششماه تا سه سال محکوم میشود.

تبصره - در دو ماده فوق در صورتی که شخص مقام رسمی داشته و در حدود صلاحیت خود، مرتکب شده باشد، علاوه بر مجازات مقرر به انفصال از ششماه تا دو سال از شغل خود نیز محکوم خواهد شد.

ماده ۱۴۳ - هر کس نظماً یا تترأ کسی را هجو کند و آنرا منتشر نماید به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم میشود.

تجاهر به استعمال مشروبات الکلی و قماربازی

ماده ۱۴۴ - هر فرد مسلمان که متجاهراً و بنحو علن در اماکن و معابر و مجامع عمومی مشروبات الکلی استعمال نماید علاوه بر اجرای حد شرعی شرب خمر به سه ماه حبس نیز محکوم میشود.

ماده ۱۴۵ - هر کس مشروبات الکلی بسازد یا از خارج کشور وارد کند یا در داخل تهیه کند یا بخرد یا بفروشد یا در معرض فروش قرار دهد، یا حمل کند به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۱۴۶ - هر کس قمارخانه دائر کرده و مردم را برای قمار به آن جا دعوت کند یا راه دهد یا آلات و وسائل مربوط به قماربازی را بسازد یا وارد کند یا خرید و فروش نماید به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد و تمام نقود و اسباب متعلقه به قمار که در آنجا باشد برابر موازین شرعی حسب الموردمعدهوم یا به مالک مسترد میشود و اگر صاحب آن مجهول باشد، با نظر حاکم صدقه داده میشود. مجازات

اشخاصی که علناً مشغول به قمار میشوند از یازده روز تا شش ماه حبس و پولهای که مرتکبین از این راه بدست آورده‌اند، بنفع خزانه دولت ضبط میشود.

ماده ۱۴۷ - اشخاصی که در قمارخانه‌ها یا اماکن عمومی معد برای صرف مشروبات الکلی قبول خدمت کنند یا بنحوی از انحاء به دایر کننده این قبیل اماکن کمک نمایند یا شریک شوند، به مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم میشوند.

ماده ۱۴۸ - هر گاه معلوم شود یکی از ضابطین دادگستری و سایر مأمورین صلاحیتدار از وجود اماکن نامبرده یا اشخاص مذکور در ماده ۱۴۷ مطلع بوده و مراتب را به دادسرا اطلاع ندهند، یا بر خلاف واقع گزارش نماید، به انفصال از خدمت بمدت سه ماه تا یکسال محکوم میشوند.

جرایم ناشی از تخلفات رانندگی

ماده ۱۴۹ - هر گاه قتل غیر عمدی بواسطه بی احتیاطی یا عدم مهارت راننده (اعم از وسایط نقلیه زمینی یا آبی) و یا متصدی وسیله موتوری یا عدم رعایت نظامات دولتی واقع شود، مرتکب از سه ماه تا دو سال حبس و نیز به تأدیه دیه در صورت مطالبه از ناحیه اولیای دم محکوم میشود.

ماده ۱۵۰ - هر گاه راننده یا متصدی وسیله موتوری به واسطه بی احتیاطی و یا عدم مهارت یا عدم رعایت نظامات دولتی موجب صدمه بدنی شود که مدت معالجه آن کمتر از دو ماه و یا دو ماه بطول انجامد و یا موجب سلب قدرت کار از مصدوم در مدت دو ماه یا کمتر از آن گردد، به حبس از دو ماه تا شش ماه و نیز در صورت مطالبه دیه از ناحیه مصدوم به تأدیه دیه محکوم و در صورت گذشت مصدوم تعقیب مجرم یا اجرای حکم موقوف میگردد.

ماده ۱۵۱ - هر گاه راننده یا متصدی وسایل موتوری بواسطه بی احتیاطی یا عدم رعایت نظامات دولتی و یا عدم مهارت موجب صدمه بدنی شود که معالجه آن بیش از دو ماه بطول انجامد و یا موجب سلب قدرت کار از مصدوم زائد بر دو ماه بشود و یا باعث ضعف دائم یکی از حواس ظاهر یا یکی از اعضا بدن بشود و یا باعث از بین رفتن قسمتی از عضو مصدوم گردد، بدون آنکه عضو از کار بیفتد و یا باعث وضع حمل زن قبل از موعد طبیعی شود، مرتکب به حبس از سه ماه الی یکسال و نیز در صورت مطالبه دیه از طرف مصدوم به پرداخت دیه محکوم و با گذشت مصدوم تعقیب مجرم یا اجرای حکم موقوف میگردد.

ماده ۱۵۲ - هر گاه صدمه بدنی غیر عمدی که به جهات مندرج در ماده قبل واقع شود، موجب مرض جسمی یا دماغی که غیر قابل علاج باشد و یا از بین رفتن یکی از حواس ظاهر و یا نقصان یا از کار افتادن عضوی از اعضا بدن که یکی از وظایف ضروری زندگی انسان را انجام میدهد و یا از بین رفتن قوه تناسلی یا نقصان دائم در نطق یا تغییر شکل دائمی عضو یا صورت شخص یا سقط جنین شود، مرتکب به حبس از شش ماه تا ۲ سال و نیز در صورت مطالبه دیه از ناحیه مصدوم به پرداخت دیه محکوم میشود.

ماده ۱۵۳ - در مورد مواد ۱۴۹ و ۱۵۰ و ۱۵۱ و ۱۵۲ هر گاه راننده یا متصدی وسایل موتوری در موقع وقوع جرم مست بوده و یا پروانه نداشته و یازیدتر از سرعت مقرر حرکت میکرده و یا آنکه دستگاه موتوری را با وجود نقص و عیب میکانیکی به کار انداخته باشد، به بیش از نصف حداکثر مجازات مذکور در مواد فوق محکوم خواهد شد.

ماده ۱۵۴ - دادگاه در مورد مواد قبل بنا به تقاضای مدعی خصوصی نسبت به جبران خسارات مادی ضمان آور و آورده بر متضرر از جرم رسیدگی نموده و حکم میدهد.

تبصره - دادستان مکلف است به هر وسیله که مقتضی بداند تا قبل از جلسه اول به شاکی اطلاع دهد که اگر راجع به ضرر و زیان خود تقاضائی دارد، دادخواست خود را با دلائل به دادگاهی که به امر کیفری رسیدگی مینماید، تقدیم کند و دادگاه این دادخواست را در طول مدت دادرسی تا قبل از صدور حکم خواهد پذیرفت ولی اگر دادخواست تا ختم رسیدگی داده نشده و دادگاه از رسیدگی به امر کیفری فراغت یافته باشد، به تقاضای دادستان میتواند حکم دعوای عمومی را قبلاً صادر نماید و راجع به دعوای ضرر و زیان پس از تکمیل رسیدگی حکم دهد.

ماده ۱۵۵ - در کلیه موارد مذکور در این قانون هر گاه مصدوم احتیاج به کمک فوری داشته و راننده با وجود امکان رساندن مصدوم به مراکز درمانی یا استمداد از مأمورین انتظامی از این کار خودداری کند و یا بمنظور فرار از تعقیب محل حادثه را ترک و مصدوم را رها کند بر حسب نتیجه حاصل از صدمه وارده حسب مورد بیش از نصف حداکثر مجازاتهای مقرر در مواد ۱۴۹ الی ۱۵۲ این قانون محکوم خواهد شد.

هر گاه موضوع اتهام با مواد ۱۵۰ و ۱۵۱ این قانون منطبق باشد، یا گذشت شاکی تعقیب یا اجرای حکم موقوف میگردد. راننده در صورتی

میتواند برای انجام تکلیف مذکور در این ماده وسیله نقلیه را از صحنه حادثه حرکت دهد که برای کمک رساندن به مصدوم توسل به طریق دیگر ممکن نباشد. در تمام موارد مذکور در این قانون هرگاه راننده مصدوم را به نقاطی برای معالجه و استراحت برساند و یا مأمورین مربوطه را از واقعه آگاه کند و یا بهر نحوی موجبات معالجه و استراحت و تخفیف آلام مصدوم را فراهم کند، دادگاه مقررات تخفیف را درباره او رعایت خواهد نمود.

ماده ۱۵۶ - هر کس بدون گواهینامه رسمی اقدام به رانندگی وسایل نقلیه موتوری نماید و هم چنین هر کس به موجب حکم دادگاه از رانندگی وسایل نقلیه موتوری ممنوع باشد و به رانندگی وسایل مزبور مبادرت ورزد برای بار اول به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۱۵۷ - هر یک از مأمورین دولت که متصدی تشخیص مهارت و دادن گواهینامه رانندگی هستند، اگر به کسی که واجد شرایط رانندگی نبوده پروانه بدهند، به پنج سال انفصال از خدمت دولت محکوم خواهند شد.

ماده ۱۵۸ - هر راننده وسیله نقلیه که در دستگاه ثبت سرعت آن وسیله نقلیه عمداً تغییری دهد که دستگاه سرعتی کمتر از سرعت واقعی را نشان دهد، یا با علم به اینکه چنین تغییری در دستگاه مزبور داده شده با آن وسیله رانندگی کند، به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

ماده ۱۵۹ - در حقوق الناس تعقیب و مجازات مجرم متوقف بر مطالبه صاحب حق یا قائم مقام قانونی اوست.

قانون فوق مشتمل بر یکصد و پنجاه و نه ماده و هجده تبصره طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در جلسه هجدهم مرداد ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو بتصویب کمیسیون امور قضائی مجلس شورای اسلامی رسیده و بعلت عدم اعلام مغایرت با موازین شرعی و اصول قانون اساسی از طرف شورای محترم نگهبان برای مدت پنج سال از تاریخ تصویب بصورت آزمایشی قابل اجرا است.

رئیس مجلس شورای اسلامی - اکبر هاشمی

معاونت حقوقی ریاست جمهوری

